

LOKALNI RAZVOJ, KI GA VODI SKUPNOST

KOHEZIJSKA POLITIKA 2014-2020

Nova pravila in zakonodajo, ki ureja naslednje obdobje naložb kohezijske politike EU v letih 2014-2020, je decembra 2013 formalno potrdil Svet Evropske unije.

Ta povzetek informacij je le eden od povzetkov, ki predstavljajo ključne elemente novega pristopa.

Kazalo

Tema

Kaj pomeni lokalni razvoj, ki ga vodi skupnost?

Kaj je cilj?

Ključni sestavni deli lokalnega razvoja, ki ga vodi skupnost

Katere so novosti?

Kako se lahko različni skladi uporabljajo v lokalnem razvoju, ki ga vodi skupnost?

Katere so posledice skupne metodologije?

V zadnjih 20 letih je LEADER⁽¹⁾, tj. pristop k lokalnemu razvoju, ki ga vodi skupnost in se financira iz strukturnih skladov EU in skladov za razvoj podeželja, pomagal akterjem na podeželju pri opredeljevanju dolgoročnih priložnosti v njihovih lokalnih regijah ter se izkazal kot učinkovit in uspešen pri izvajanju razvojnih politik. Evropska komisija je to metodo izvajanja spodbujala tudi prek drugih pobud Skupnosti, kot sta URBAN⁽²⁾ in EQUAL⁽³⁾. Pobuda LEADER, za katero je bila zagotovljena podpora od leta 1991, je postala pomemben element politike razvoja podeželja in je bila splošno sprejeta po vsej Evropi. Od leta 2007 lokalni razvoj v okviru Evropskega sklada za pomorstvo in ribištvo podpira tudi trajnostni razvoj ribiških skupnosti.

Členi 32-35⁽⁴⁾ uredbe o skupnih določbah (EU) št. 1303/2013 za lokalni razvoj, ki ga vodi skupnost, temeljijo na pristopu LEADER in vključujejo štiri sklade, ki so zajeti v skupnem strateškem okviru (Evropski sklad za regionalni razvoj, Evropski socialni sklad, Evropski kmetijski sklad za razvoj podeželja, Evropski sklad za pomorstvo in ribištvo) v programskem obdobju 2014-2020 (skladi ESI – evropski strukturni in investicijski skladi).

Lokalni razvoj, ki ga vodi skupnost, je posebno orodje za uporabo na podregionalni ravni, ki dopolnjuje druge razvojne podpore na lokalni ravni. Lokalni razvoj, ki ga vodi skupnost, lahko mobilizira in vključi lokalne skupnosti in organizacije, da prispevajo k doseganju ciljev Evropa 2020 za pametno, trajnostno in vključujočo rast s spodbujanjem teritorialne kohezije in doseganja določenih ciljev politike.

Kaj pomeni lokalni razvoj, ki ga vodi skupnost?

Enotna metodologija v zvezi z lokalnim razvojem, ki ga vodi skupnost, za sklade ESI; za to metodologijo je značilno:

- » usmerjena je na **podregionalna območja**;
- » vodijo jo **lokalne akcijske skupine**, sestavljene iz predstavnikov lokalnih javnih in zasebnih družbeno-gospodarskih zainteresiranih strani;
- » izvaja se prek celovitih in večsektorskih **razvojnih strategij, ki temeljijo na območju in ki so**, zasnovane tako, da upoštevajo **lokalne potrebe in zmogljivosti**; in
- » upošteva lokalne potrebe in možnosti, vključuje **inovativne značilnosti** na lokalni ravni, **mrežno povezovanje** in po potrebi **sodelovanje**.

Ta enotna metodologija bo omogočila **povezano in celovito uporabo skladov za izvajanje lokalnih strategij**.

(1) LEADER: *Liaison Entre Actions pour le Développement de l'Economie Rurale* – Povezava med gospodarstvom na podeželju in razvojnimi ukrepi.

(2) Pobuda Skupnosti URBAN II je ena od inovativnih strategij, ki jih je podpiral ESRR za trajnostno gospodarsko in družbeno obnovo v omejenem številu mestnih območij po vsej Evropi v obdobju 2000-2006; pobuda Skupnosti URBAN se je izvajala v obdobju 1994-1999.

(3) Pobuda ESS EQUAL se je osredotočala na podporo inovativnim mednarodnim projektom, katerih cilj je bil boj proti diskriminaciji in proti manjšim možnostim na trgu dela v obdobju 2000-2006.

(4) Glej člene 32-35 uredbe o skupnih določbah o ESRR, ESS, Kohezijskem skladu, EKSRP in ESPR.

Kaj je cilj?

[↑ Na vrh](#)

Glavna cilja tega skupnega pristopa skladov ESI sta poenostaviti in razširiti uporabo lokalnega razvoja, ki ga vodi skupnost, kot razvojnega orodja. Namen lokalnega razvoja, ki ga vodi skupnost:

- » spodbujati lokalne skupnosti, da **razvijajo celovite pristope od spodaj navzgor** v razmerah, ko se je treba odzvati na območne in lokalne izzive, ki pozivajo k strukturni spremembi;
- » **vzpostavitev zmogljivosti skupnosti in spodbujanje inovacij** (tudi socialnih inovacij), podjetništva in sposobnosti spreminjanja s spodbujanjem razvoja in odkrivanja neizkoriščenih možnosti v teh skupnostih in na teh območjih;
- » **spodbujanje lastništva Skupnosti** z večjo udeležbo v skupnostih ter ustvarjanje občutka udeležbe in lastništva, ki lahko izboljša učinkovitost politik EU; in
- » **pomoč pri upravljanju na več ravneh** z omogočanjem lokalnim skupnostim, da se v celoti vključijo v oblikovanje izvajanja ciljev EU na vseh področjih.

Ključni sestavni deli lokalnega razvoja, ki ga vodi skupnost

[↑ Na vrh](#)

- » **Lokalne akcijske skupine** bi morale sestavljati predstavniki lokalnih javnih in zasebnih družbeno-gospodarskih zainteresiranih strani, kot so podjetniki in njihova združenja, lokalni organi, območna ali podeželska združenja, skupine državljanov (kot so manjšine, starejši občani, ženske/moški, mladina, podjetniki itd.), organizacije skupnosti, prostovoljne organizacije itd. Vsaj 50% glasov pri odločitvah o izbiri bi morali imeti partnerji, ki niso javni organi, nobena zainteresirana stran pa ne bi smela imeti več kot 49% glasov.
- » **Lokalne razvojne strategije** morajo biti skladne z ustreznimi programi skladov ESI, iz katerih črpajo sredstva. Opredeliti morajo območje in prebivalstvo, ki ju ta strategija zajema; vključiti morajo analizo razvojnih potreb in zmožnosti območja, tudi analizo prednosti, slabosti, priložnosti in nevarnosti (SWOT), ter opisati cilje in celoviti in inovativni značaj strategije, vključno z merljivimi cilji za dosežke in rezultate. Strategije bi morale zajemati tudi akcijski načrt, s katerim bodo dokazale, kako se bodo cilji prenesli na dejanske projekte in kakšna bo ureditev upravljanja in nadzora, ter finančni načrt.
- » **Zajeto območje in prebivalstvo** posamezne lokalne strategije morata biti skladna in ciljno usmerjena ter morata zagotavljati zadostno kritično maso za učinkovito izvedbo strategije. Lokalne akcijske skupine morajo opredeliti dejanska območja in prebivalstvo, ki jih bodo zajemale njihove strategije, pri čemer morajo biti v skladu z merili, ki so določena v členu 33(6) uredbe o skupnih določbah. Zajetih mora biti najmanj 10 000 in največ 150 000 prebivalcev, kar je v skladu z določili programa LEADER za obdobje 2007-2013. Komisija lahko v utemeljenih primerih na podlagi predloga države članice sprejme odstopanja od teh omejitev. Za primerjavo, povprečno število prebivalstva, zajetega v programih URBAN II, ki so bili financirani iz ESRR v obdobju 2000-2006, je bilo 30 000.

Katere so novosti?

[↑ Na vrh](#)

V programskem obdobju 2014-2020 se bo zaradi izrazitejše podpore v obliki skupnega pravnega okvira in usklajenih pravil za štiri sklade ESI povečala skladnost in spodbudila podpora strategije lokalnega razvoja, ki ga vodi ena skupnost, na podlagi več skladov. Številne značilnosti v skupnih določbah skladov ESI so namenjene poenostavitvi izvajanja lokalnega razvoja, ki ga vodi skupnost, za prejemnike:

- » **Enotna metodologija za lokalni razvoj, ki ga vodi skupnost**, se bo izvajala v vseh skladih ESI in regijah, kar bo vsem območjem omogočilo, da izkoristijo podporo EU za krepitev zmogljivosti, vzpostavitev lokalnih partnerstev med javnim in zasebnim sektorjem ter njihovo povezovanje v mreže in izmenjavo izkušenj.
- » **Podpora skladov ESI bo skladna in usklajena**. Tako bo prejemnikom lažje pripraviti strategije, ki bodo financirane iz več skladov in ki bodo bolj prilagojene njihovim potrebam, na primer na območjih, ki zajemajo podeželske in mestne vidike. To se bo zagotovilo z usklajeno krepitvijo zmogljivosti, izbiro, odobritvijo in financiranjem lokalnih razvojnih strategij, ki jih vodijo skupnosti, in lokalnih akcijskih skupin.
- » **Glavni sklad**: Kadar se bo strategija financirala iz skupnih skladov, bo mogoče tekoče stroške upravljanja izvajanja in spodbujanja lokalne razvojne strategije, ki jo vodi skupnost, financirati prek enotnega sklada (to je glavnega sklada).
- » **Spodbude**: Kar zadeva kohezijsko politiko, bo največji znesek sofinanciranja na ravni prednostne osi iz ESRR in/ali ESS za tiste operacijske programe, pri katerih se celotna prednostna os pridobiva prek lokalnega razvoja, ki ga vodi skupnost, večji za 10 odstotnih točk⁽⁵⁾. V primeru EKSRP lahko sofinanciranje lokalnega razvoja, ki ga vodi skupnost, znaša med 80% in 90%,⁽⁶⁾ kar je odvisno od okoliščin, medtem ko je za ESPR najvišja stopnja sofinanciranja 75%.⁽⁷⁾

(5) Glej člen 120 (5) uredbe o skupnih določbah o Evropskem skladu za regionalni razvoj (ESRR), Evropskem socialnem skladu (ESS), Kohezijskem skladu, Evropskem kmetijskem skladu za razvoj podeželja (EKSRP) in Evropskem skladu za pomorstvo in ribištvo (ESPR).

(6) Glej člen 59 (4) (a) uredbe (EU) št. 1305/2013 o podpori za razvoj podeželja iz Evropskega kmetijskega sklada za razvoj podeželja (EKSRP).

(7) Glej člen 94 (4) osnutka uredbe o ESPR.

Kako se lahko različni skladi uporabljajo v lokalnem razvoju, ki ga vodi skupnost?

[↑ Na vrh](#)

ESRR/ESS: Sprejetje Lizbonske pogodbe in strategije Evropa 2020 zagotavljata okrepljeno temeljno načelo za celostni in vključujoči pristop k reševanju lokalnih težav. Pozornost se namenja predvsem kakovosti rasti in potrebi po zagotovitvi, da je rast vključujoča in trajnostna, kar pomeni, da mora kohezijska politika v skladu s cilji gospodarske, socialne in teritorialne kohezije, podpirati dejavnosti na področju nezaposlenosti, prikrajšanosti in revščine.

Pristop, ki temelji na skupnosti, ni novost. Pilotni projekti Urban⁽⁸⁾ v devetdesetih letih prejšnjega stoletja in programi pobude Skupnosti URBAN (1994-1999 in 2000-2006), ki so se financirali iz ESRR, ter pobuda EQUAL (2000-2006), ki se je financirala iz ESS, so temeljili na lokalnih partnerstvih in so zato zagotovili uporaben vir izkušenj za pristop k lokalnemu razvoju, ki ga vodi skupnost.

EKSRP: Uspešnost lokalnega razvoja, ki ga vodi skupnost, ki ga je podpiral pristop LEADER, je dokazala, da je udeležba skupnosti pomembna. Uspešnost pristopa je jasna, saj danes več kot 2 300 lokalnih akcijskih skupin deluje po vsej EU, pri čemer imajo na voljo sredstva v znesku 5,5 milijarde EUR (6 % sredstev EKSRP).

Pristop LEADER je temelj za novo pobudo Komisije o lokalnem razvoju, ki ga vodi skupnost, saj temelji na posameznem območju, poteka od spodaj navzgor, je javno-zaseben, celovit, inovativen ter temelji na sodelovanju in vključuje mrežno povezovanje. Obvezno ločevanje 5 % sredstev EKSRP vsake države članice se bo nadaljevalo tudi v obdobju 2014-2020, novi pravni okviri pa bodo prav tako znatno okrepili celovit vidik tega pristopa.

ESPR: Prednostna os 4 Evropskega sklada za pomorstvo in ribištvo (ESPR) je od leta 2007 omogočala podporo trajnostnemu razvoju na ribiških območjih tako, da je zagotavljala, da so dejavnosti lokalnih akcijskih skupin za ribištvo temeljile na enotnih prednostih in priložnostih vsakega ribiškega območja, da so izkoriščale nove trge in proizvode ter da so vključevale znanje, energijo in vire lokalnih akterjev iz vseh sektorjev.

Danes deluje več kot 300 lokalnih akcijskih skupin za ribištvo v 21 državah članicah. Nov skupen pristop skladov ESI bo okrepil sposobnost teh lokalnih akcijskih skupin za ribištvo, da bodo opravljale svoje delo in zagotavljale večje možnosti za celovito sodelovanje z drugimi sektorji in sosednjimi območji.

(8) V obdobju med 1990 in 1993 se je začelo v skladu s členom 10 uredbe o ESRR izvajati 33 pilotnih projektov Urban. Izvajali so se v 11 državah članicah, njihov namen pa je bil podpreti inovacije pri obnovi mestnih območij ter načrtovanje v okviru širše politike spodbujanja gospodarske in socialne kohezije.

Katere so posledice skupne metodologije?

[↑ Na vrh](#)

- » Ker lokalni razvoj, ki ga vodi skupnost, temelji na območjih in se lahko financira iz različnih skladov ESI, je ta metodologija idealna za ustvarjanje vezi med mestnimi, podeželskimi in ribiškimi območji.
- » Države članice morajo v svoji pogodbi o partnerstvu opredeliti, kako nameravajo podpirati lokalni razvoj, ki ga vodi skupnost, in navesti, v katerih vrstah območij se lahko uporabi lokalni razvoj, ki ga vodi skupnost. Lokalni razvoj, ki ga vodi skupnost, ni obvezen za ESRR, ESS in ESPR, medtem ko je za EKSRP obvezen.
- » Strategije lokalnega razvoja, ki ga vodi skupnost, pri čemer so te strategije ustvarile lokalne akcijske skupine, lahko zajemajo operacije za enega ali več skladov, zato je treba vzdrževati skladnost in usklajenost med njimi. Države članice in organi upravljanja bodo morali opredeliti merila za izbiro lokalnih razvojnih strategij in zagotoviti, da so razpisi in postopki med skladi usklajeni. Izbiro in odobritev strategij bo izvajal odbor, ki ga bodo za ta namen ustanovili zadevni organi upravljanja, kar bo zagotovilo, da bodo strategije, ki črpajo sredstva iz več skladov, prejele usklajeno financiranje za celotno strategijo.
- » Rok za izbiro in odobritev lokalnih strategij je konec leta 2017. Prvi krog izbora strategij je treba zaključiti najpozneje v dveh letih od datuma odobritve pogodbe o partnerstvu. Samodejni prenos iz enega obdobja financiranja v drugega ni mogoč, zato bodo morale obstoječe lokalne akcijske skupine iz EKSRP in EMFF predložiti nove strategije. Novi predlogi prav tako omogočajo obstoječim lokalnim akcijskim skupinam, da premislijo o širitvi svojih lokalnih strategij tako, da bodo vključile uporabo tudi drugih skladov ESI.
- » Države članice bodo morale na območjih, za katera so navedle, da se lahko na njih izvaja lokalni razvoj, ki ga vodi skupnost, skupaj z organi upravljanja okrepiti zmogljivost za zagotovitev, da bodo lahko v celoti sodelovale lokalne skupnosti, zlasti tiste v ranljivih regijah z omejenimi zmogljivostmi. To se lahko doseže z vzpostavljanjem lokalnih akcijskih skupin in oblikovanjem uspešno delujočih strategij.
- » Morebitne lokalne akcijske skupine morajo že v zgodnji fazi začeti dialoge z ustreznimi organi upravljanja za zagotovitev, da so njihove potrebe in skrbi znane ter da bodo upoštevane pri oblikovanju programov.

Nadaljnje informacije

Več povzetkov informacij, ki so povezani z vidiki kohezijske politike, je na voljo na:
http://ec.europa.eu/regional_policy/what/future/publication/index_sl.cfm

Več splošnih informacij o regionalni politiki je na voljo na:
http://ec.europa.eu/regional_policy/index_sl.cfm